

Diakonhjemmet og diakonutdanningen

AV FØRSTESekretær ved TEOL./ADM. SKOLE OLAV FANUELSSEN.

Den avklaring som Hovedstyret ved Diakonhjemmet iverksatte for å redegjøre for institusjonens holdning til den nye abortloven, behandlet også spørsmål vedrørende diakonutdanningen. Man slår fast at det overordnede mål for utdanningen ved Diakonhjemmet er å gi utdannelse til diakonikandidater som kan gå inn som diakoner i kirkens eget arbeide. Videre slås fast at dette mål søkes nådd ved en utdannelse som også innebærer faglig kvalifisering for stillinger innen-

for det offentlige helse og sosialapparat. Hovedstyret mener videre at «det er et viktig mål» også å utdanne diakonikandidater for tjeneste i sekulære stillinger.» Men, det må allikevel være den diakonale tjeneste som angir hovedretningen for all utdanning ved institusjonen.

Hva diakoni angår mener Hovedstyret at diakonutdanningen må være forankret i den kristne menighetens liv, samtidig som den står i kontakt med den sosiale situasjon i samfunnet.

Håkon Johan Finnbakk hevder i «Diakonos» nr 16 1977 at diakonutdanningen befinner seg i en krise. Det er vel også dette Hovedstyret har en beklemmende følelse av, ettersom det er lagt såpass mye vekt på å slå dette fast. Foruten institusjonens teologiske ståsted er det spørsmålet om institusjonens hovedformål — diakonutdanningen, som det er mest om å gjøre å få avklart i nærmeste fremtid.

Fra 1965 og til i dag har Diakonhjemmet vært inne i en kontinuerlig omformingsprosess, dette gjelder særlig det som angår utdanningen. Det er vel allikevel fra og med høsten 1971, idet den såkalte linjedelingen er en realitet, at den mest grunnleggende endring skjer. Dette gjelder ikke minst en gradvis stigning i antall studenter og lærere, men selve utdanningsmodellen har også i betydelig grad endret karakter. Man fikk to selvstendige fagskoler, som begge kvalifiserer for offentlig godkjente stillinger som sykepleiere og sosionomer, og man fikk en tredje fagskole, den teologisk administrative som skulle gi en teologisk og praktisk kirkelig kompetanse i samsvar med de krav som kirken stiller til innehavere av diakonstillinger. Så langt synes alt å være vel og bra, spørsmålet blir dernest: Hvordan fungerer dette i praksis?

Målet var at de to avdelingene skulle utgjøre en enhet, diakonutdanning, og være helhetlig, dvs. så langt jeg kan se, at all undervisning skulle være målrettet mot diakonfunksjonen. Dette har da altså vist seg å være vanskelig, noe som de fleste som er utdannet ved Diakonhjemmet i den senere tid er enige om. Den såkalte integreringen i undervisningen fungerer ikke, og mange er i tvil om hva selve målsettingen med utdanningen skal være. Her synes heller ikke Hovedstyret å gi helt klare retningslinjer. På den ene side fastslår man selve hovedformålet, men på den andre side

får utdanningen for sekulære stillinger en smule diffus behandling. Man har vanskelig for å slå fast hvorvidt dette er mål i seg selv, eller hvorvidt utdanning i sosialt arbeid og sykepleie sees på som et redskap i det diakonale arbeid, altså et delmål for selve diakonutdanningen.

Faren ved ikke å klargjøre dette tilstrekkelig, er selvsagt at institusjonens målsetting står i fare for å smuldres bort ved at den enkelte i systemet selv definerer hva målet med utdanningen skal være. De som har som mål å gå en tre-årig sykepleie- eller sosalskole i kristen regi, gjør det, og kommer i motsetning til dem som primært ønsker en utdanning som er målrettet i mot diakoni, og som ser utdanningen i et helhetsperspektiv. Dette gjelder selvsagt ikke bare studentene, men også de mange lærere som etter hvert knyttes til de ulike skolene.

Etter min mening er det her to grunnleggende problemområder som trenger en nærmere gjennomtenkning. Det første er den interne utdanningsmodellen som man i dag har ved Diakonhjemmet, og som for såvidt er godt kjent blant diakoner, siden den i sin tid var til høring blant Diakonforbundets medlemmer, før den ble endelig godtatt. Det andre forhold som skaper problemer er selvsagt synet på hva diakoni er; noe som på alle plan får betydning for fortolkning av Diakonhjemmets oppgave som utdanningsinstitusjon. Fordi dette siste synes å ha en mest generell karakter, ser vi på det først. Mye av den senere tids diakonidebatt har gått på hvorvidt diakonien er forankret i menigheten som et helig samfunn, eller hvorvidt de bærende elementene i diakonien må kanaliseres gjennom generell kristen kallsetikk og nestekjærlighet.

Dette er saksforhold som får stor betydning for organiseringen av utdanningen. Velger man det

siste ståsted, vil dette langt på vei medføre at man får en åpen utdanningsmodell. Dette innebærer videre at institusjonen må være åpen for å kvalifisere den enkelte til å realisere sitt kall på det sted vedkommende måtte føle at det er riktig, enten det er i kirken eller samfunnet. Selvsagt vil dette få konsekvenser for alle skolene. For den teologisk/administrative skole vil tilbudet til studentene måtte bli såvidt åpent at det kunne tilpasses enhver senere tiltenkt yrkesfunksjon. En målrettet utdanning, for eks. mot diakonens funksjon i menigheten, ville bli vanskelig, dersom vedkommende ikke hadde tenkt seg en slik framtidig yrkesfunksjon.

Velger man det første ståstedet, dvs. diakonien forankret i menigheten, vil man få en målrettet utdanning. Dvs. diakonien er definert som menighetens livsytring, og diakonen har ansvar for at menighetens diakoni fungerer. Det er åpenbart at dette er to like alternativer, som gir et nokså forskjellig innhold, og som man faktisk må velge mellom. Det er da også dette Hovedstyret har gjort idet man slår fast at «diakonutdanningen må være forankret i den kristne menighets liv, samtidig som den står i kontakt med den sosiale situasjonen i samfunnet.» For sykepleierskolen må selvsagt også dette få konsekvenser. Det er jo i disse skolene at store deler av arbeidsredskapet gis, og dette må nå også settes inn i det overordnede perspektiv, at det er diakonenes funksjon i menigheten at fagene skal tjene. At utdanningen også gir kompetanse for sekulære stillinger, kan derfor aldri være et sideordnet mål, men et delmål ved den totale diakonutdanningen. Dette er videre et perspektiv som må anlegges på utdanningen for samtlige studenter, ikke bare for de få med spesielle interesser eller for deltakere i enkelte prosjekter.

Problemene med skolens idégrunnlag, diakonisyntet, følges av et annet viktig spørsmål, som også har stått i sentrum for debatten, og som Hovedstyret uttaler seg om, nemlig selve utdanningsmodellen. Dypest sett er vel de fleste enige om at den er riktig og god, men erfaringene har vist at den er ganske sårbar. Den er enormt krevende for den som befinner seg i systemet, enten det nå er lærere eller studenter.

Den største faren ligger selvsagt i at skolene selvstendigjøres i forhold til hverandre. Dette er på en ganske spesiell måte skjebnesvangert for Diakonhjemmets vedkommende fordi sykepleierskolen og sosialskolen gir en yrkeskompetanse som er godkjent til bruk i sekulære stillinger. Dette er et prinsipp som er vel og bra, men det gir seg utslag i attraktive posisjoner i seg selv, og det har vært lett for å bli en hovedsak. Det som i utgangspunktet skulle være et middel har blitt et mål. Det er fare for at et stort antall studenter er motivert for utelukkende syke-

pleierskolens og sosialskolens tilbud, og ikke den enhetlige diakonutdanningen.

En side av saken er hva den enkelte student ved begynnelsen er motivert for. En annen side av dette er selve den prosessen som den enkelte gjennomgår i løpet av utdanningen. Spørsmålet blir grunnleggende; om man overhodet makter å integrere det kristne syn på mennesket og virkeligheten i den situasjon man står i som student i sykepleierskolen eller sosialskolen. Her tar man utgangspunkt i sykepleierens og sosionomens yrkesfunksjoner slik man kjenner dem fra samfunnets sosial- og helseapparat, og det arbeides systematisk med innøving i problemløsning slik disse fag tradisjonelt krever. Selvsagt tar man her opp verdispørsmål og pasienters/klienters religiøse behov, men hva med disse fags diakonale perspektiv?

Er ikke undervisningen i sykepleie og sosialt arbeid en del av den praktiske diakoniundervisning? Er det ikke her den grunnleggende forståelse av menneskets livssituasjon legges, og den grunnleggende identitet hos den enkelte yrkesutøver selv? Når Hovedstyret derfor slår fast at utdanningen skal være enhetlig, må dette ganske spesielt bety at hvert enkelt fag gjennom hele den fire-årige utdanningsprosessen må sees i et diakonalt perspektiv.

Vedtaket i Hovedstyret har fastslått prinsipper og retningslinjer som administrasjonen og den enkelte skole nå må starte med å realisere. Ingen betviler at det vil bli et omfattende arbeid, men nødvendig for å bevare Diakonhjemmet som en diakoniutdanningsinstitusjon i kirkens tjeneste.

Olav Fanuelsen.

Kretsmøter

BERGEN KRETS

minner om møte 3. oktober. Taler er forstander Audun Tang og emnet er: «Sjelesorg for sørgende og døende — del 1».

OSLO KRETS/ASKER KRETS

har møte på Diakonhjemmet, elevhjemmets peise-stue, tirsdag a5. oktober kl. 19,30. Sykehusprest Øyvind Brager taler over emnet: «Kirkens helbredende tjeneste — med vekt lagt på forbønn og salving».

Obs. Medlemmer av Asker krets er innbudt. Dessuten er ekstraordinære medlemmer og lærere ved Diakonhjemmet hjertelig velkommen.